

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 2. Qualiter sint loci constituendi, parandi, & trahendi in vsum in
ordine ad scientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

sint, aut generis, aut speciei, aut differentiae, aut anonymi, aut mixti prædicabilis in sua inferiora; siue sint aut accidentis in subiecta, aut subiecti in accidentia, aut accidentis in accidentia; siue sint rotius, aut Physici, aut Metaphysici in suas partes, iuxta dicta de huiusmodi diuisionibus *disput. 26. quest. 1.* Ex quo patet omnes diuisiones, diuisa, & membra diuidentia, quæ categoria continet, in schemate contineri simul cum aliis. Ac proinde schema omnes categoriarum utilitates, & insuper alijs secum adferre. Quare categoriis prætermisissis satius erit compendij causa solis schematibus uti. Tametsi Aristotel. in Logica categorias decem generum vniuersaliorum posuerit, pro exemplo scilicet, ni fallor, huiusmodi locorum, & pro materia communi omnibus scientiis. Vti nos ampliora schemata ponemus *questione sequente.*

¹⁵ Tercio adnotandum est, locos propositionum compositos per modum catalogi debere fieri. Schemata enim nec possunt facile propositionibus accommodari, nec sunt necessaria pro illis, suppositis schematibus terminorum, ex quibus illæ componuntur, & ratione quorum dumtaxat sunt illæ, quod ad rem attinet, in alias diuisibiles in se aliquatenus contentas titulo etiam terminorum. Oportebit autem distinctionis gratia tum propositiones per se notas separatim à notis per aliud describere, tum utrarumque catalogos in varias partes diuidere, præfixis singulis suis titulis penes varietatem, diuersitatemque materiarum, ad quas illæ pertinent, seu reduci possunt, etiam intra latitudinem vniuersaliusque scientiæ. Debent autem in hisce catalogis vniuersaliores imprimis, & selectiores propositiones poni, & quæ in singulis materiis euidentiores, siue certiores fuerint; eatenus interim à ponendis cæteris abstinendo, quatenus opus fuerit, ne catalogi tantum crescant, ut nequeant facile ad vsum, pro quo fiunt, percurrere.

¹⁶ Denique loci argumentationum compositi per modum iidem catalogi sunt faciendi: tametsi hi in specialioribus materiis parum sint necessarij, aut viles, suppositis locis compositis terminorum, atque propositionum. Hinc certe argumentorum catalogus, ne memoria excidant, describi poterit; quando ea omnia ad aliquam propositionem variè demonstrandam, seu comprobandam fuerint necessaria, aut utilia. Dixi in specialioribus materiis: quia modorum, siue formarum vniuersalium arguendi (quales traduntur in Logica, & nos tradimus in hoc opere *disputat. 20.*) catalogi semper, ut valde proficui præmanibus habendi sunt ad vsum.

QVÆSTIO II.

Qualiter sint loci constituendi parandi, & trahendi in vsum in ordine ad scientiam.

¹⁷ Suppositis omnibus dictis *quæst. præcedent.* iam in præfenti noto primo, instrumentum Locationis, quod locos constituit, & parat, ad vsumque trahit, & accommodat, eximij sane momenti esse ad omnes scientias humanas in infinitum augendas, promouendas, & illustrandas. Sunt

quippe loci, quasi altissimi fontes, vnde intellectus humanus per instrumentum combinationis nouas quotidie veritates potest facile haurire, quin vnquam possint illi exauriri.

Noto secundo, Locos simplices terminorum ¹⁸ (à quibus semper est inchoandum) ex materia per observationem aggregata confici, seu constitui per instrumentum compositionis. Cum enim sint termini quidam vniuersales, atque adeo tota quædam Logica per compositionem ex partibus, ex quibus constant, quæ ratione ex illis constant effici debent. Quare regulæ compositionis datæ *disputatione vigesima quinta*, ad tota Logica componenda pro hisce locis conficiendis regulæ sunt. Itaque ad construendos illos regulæ illæ adhibendæ sunt.

Noto tertio, quòd sunt isti Loci vniuersaliores, ¹⁹ ed esse vtiliores, atque ita omnium vtilissimos esse qui sunt communes omnibus scientiis. Dicuntur autem communes omnibus scientiis, qui vel totam materiam, vel aliquam saltem partem materiarum singularum scientiarum sua amplitudine complectuntur. Quales sunt loci Logicæ, & Philosophiæ primæ; tametsi diuerso modo, ut iam *questione prima*, notauimus. Qui tamen inter se comparati non aequalis amplitudinis, siue vniuersalitatis sunt, ut constat. In singulis etiam scientiis loci proprii vniuersaliusque eo vtiliores sunt, quòd vniuersaliores.

Noto quarto, duo me in hac Arte promiore ²⁰ eius vtilitate prætere. Nempè, & formam sciendi vniuersalem, communemque omnibus scientiis tradere, & materiam etiam communem omnibus scientiis exhibere, circa quam singulæ earum imprimis exerceant ipsam formam, antequam ad eam exercendam in propriis materiis accedant, idque iuxta regulas eam exercendi traditas ab hac ipsa Arte circa materiam communem; quæ subinde pro exemplo pariter deferretur; ut sciatur, quo pacto circa cæteras materias specialiores singularum scientiarum eadem ipsa forma exercenda sit. Huiusmodi autem materia communis omnibus scientiis in locis communibus eisdem posita est. Et quidem hæc eadem fuit, aut esse debuit intentio Raymundi Lullij in sua Arte, Aristot. in suis Categorijs, eiusdemque & omnium Rhetorum in Topicis, dum quosdam communissimos terminos tanquam quosdam locos communes ab omnibus scientiis adeundos, atque versandos exhibuerunt: nimirum & materiam præbere, ex qua omnes scientiæ per formam ab eisdem præscriptam, siue suppositam combinationis, comparationisque ad suam fabricam multa desumerent; & exemplum suppeditare ad eandem formam pariter exercendam in propriis, ac specialioribus materiis singularum. Porro numerus locorum communium terminorum ad fines prædictos assumendus arbitrariorum est. Ob id Auctores commemorati circa illum variantur. Quare & nos inspectis omnibus eum numerum eorumque terminorum assumendum censuimus, qui magis idoneus, & aptus ad propositum visus est.

Itaque reiectis locis communibus Logicis, ²¹ qui minus idonei sunt ad intentum, ut *supra numero decimo tertio*, tetigimus, omisso etiam loco communi Auctoritatis, quòd cuique obuius, & rebus extrinsecus est, viginti terminos selegimus ex Philosophia prima pro locis communibus

munibus in hac Arte, iuxta dicta, exhibendis; qui aptiores ad intentum vniuersalitate, amplitudineque quam cæteri, qui assumi possent, ad omnium humanarum scientiarum materias exten-

di, easque tangere, & quodammodo continere, seu complecti videntur. Hi autem sunt, quos sequens catalogus tanquam quidam locus compositus ex ipsis continet.

CATALOGVS LOCORVM

Communium Terminorum.

A — Essentia.
B — Bonitas.
C — Vnitas.
D — Existentia.
E — Distinctio.
F — Potentia.
G — Quantitas.
H — Totum.
I — Oppositio.
K — Connexio.

L — Similitudo.
M — Causa.
N — Cognitio.
O — Exigentia.
P — Appetitus.
Q — Ordo.
R — Vbi.
S — Quando.
T — Quomodo.
V — Cum quo.

Designo autem singulos terminos suis litteris; vt facilius possint mediis illis in tabulas postea combinationum induci; sub regulasque earum cadere.

vtque facilius ij memorie mandati, in eaque retineri possint. Aliter sic sub formâ quasi quorundam versuum describi poterunt.

Essentia,	Bonitas,	Vnitas,	Existentia,	Distinctio.
Potentia,	Quantitas,	Totum,	Oppositio,	Connexio.
Similitudo,	Causa,	Cognitio,	Exigentia,	Appetitus.
Ordo,	Vbi,	Quando,	Quomodo,	Cum quo.

Quid autem significet, quidve sit ex conceptu suo vnusquisque horum terminorum, tum ex se satis notum est, tum ex singulorum schematibus mox subiungendis amplius notescet.

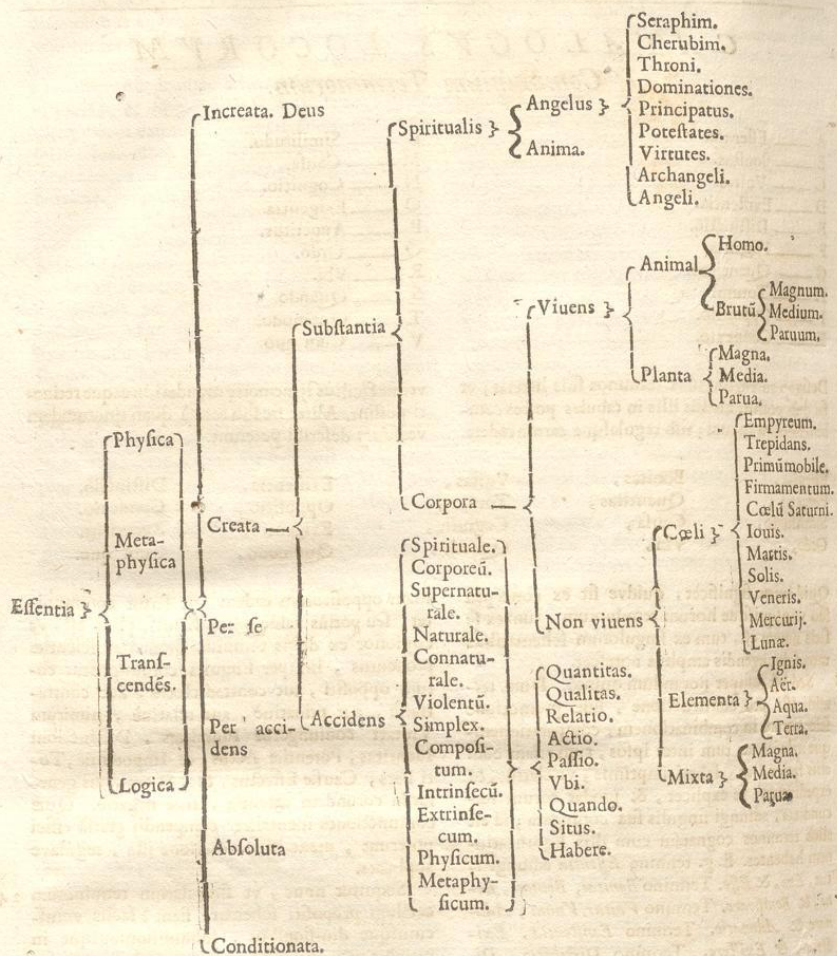
23 Sed est insuper notandum quintò. Dum termini isti pro constructione, siue promotione scientiarum in combinationem, comparisonemque inducantur tum inter ipsos, tum etiam cum aliis faciendam, deberi imprimis, vt clarius, & expeditius se se explicet, & prodar eorum fecunditas, adiungi singulis sua coniugata; id est alios terminos cognatam cum illis significationem habentes. E. g. termino *Essentia* adiunguntur, *Ens*, & *Esse*. Terminò *Bonitas*, *Bonum*, *Be-ne*, & *Bonificare*. Terminò *Vnitas*, *Vnum*; *Adunare* & *Adunatio*. Terminò *Existentia*, *Existens*, & *Existere*. Terminò *Distinctio*, *Distinctum*, *Distincte* & *Distinctui*, siue *Distinctuere*: & cæteris omnibus similiter, & quo-

niam oppositorum eadem, vt fertur communiter, seu potius valde adsimilis disciplina est, vt copiosior ex dictis terminis proueniat scientiæ prouentus, insuper singulis coniunguntur eorum oppositi, aut contradictoriè, aut contrariè, aut priuatiuè, aut relatiuè, nimirum Vnitati coniungitur Pluralitas, Distinctioni Identitas, Potentiæ Actus, & Impotentia, Toti Pars, Causæ Effectus, &c. & omnibus generatim eorundem carentia, siue negatio. Quæ coniunctiones mentaliter compendij gratiâ effici poterunt; mentaliter notatione ista, regulare applicata.

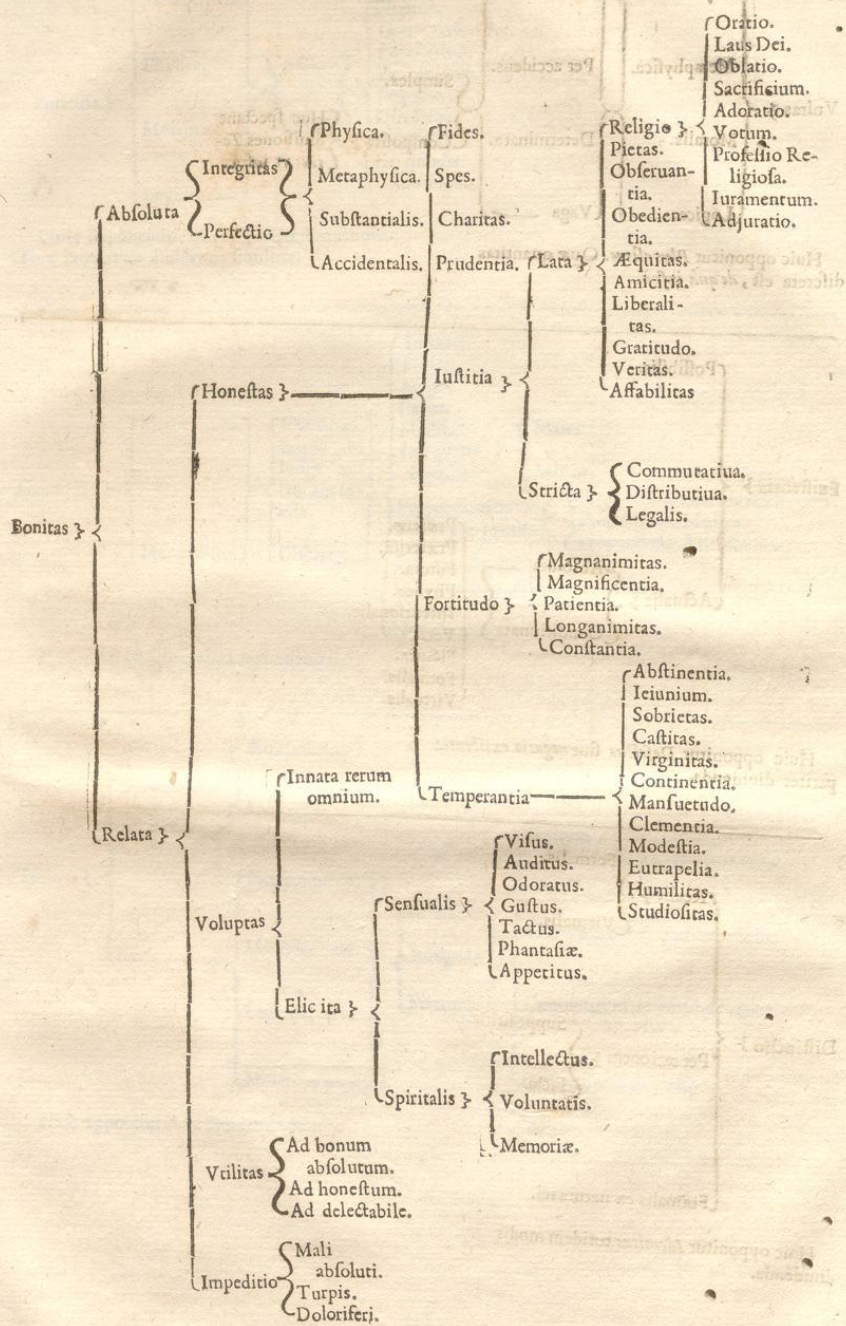
Sequitur nunc, vt singularum terminorum 24 catalogi propositi schemata fiant, factis vnus-cuiusque diuisionibus, subdiuisionibusque in membra præcipua, quæ per vsum instrumenti, seu regularum diuidendi *disp.* 26. præscriptum facillè fient in istum modum.

SCHEMATA

*SCHEMATA SINGVLORVM LOCORVM
communium terminorum præcedentis Catalogi.*

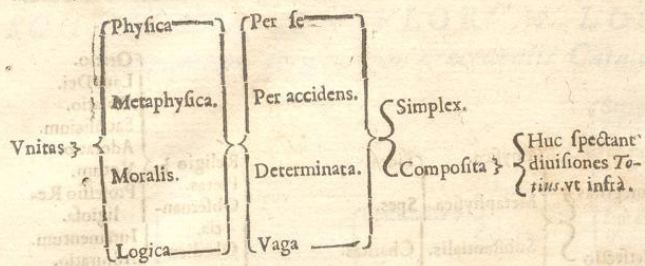

Huic (quā ponimus esse possibilem)
Chimera tot fere modis diuidenda oppo-
nenda est: quæ est essentia impossibilis.

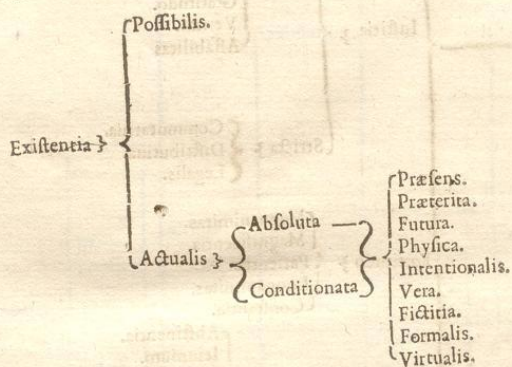

Malitia opposita tot ferè modis diuidenda venit.

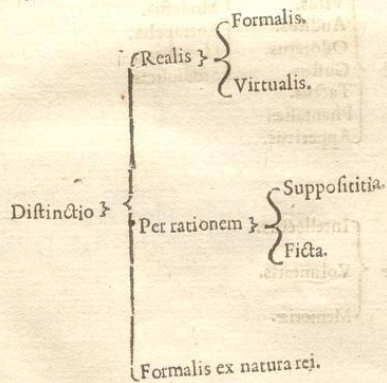
Vnitas

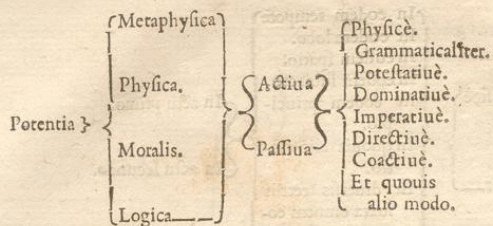
Huic opponitur *Pluralitas*. Quæ quantitas
discreta est, de quâ infra.

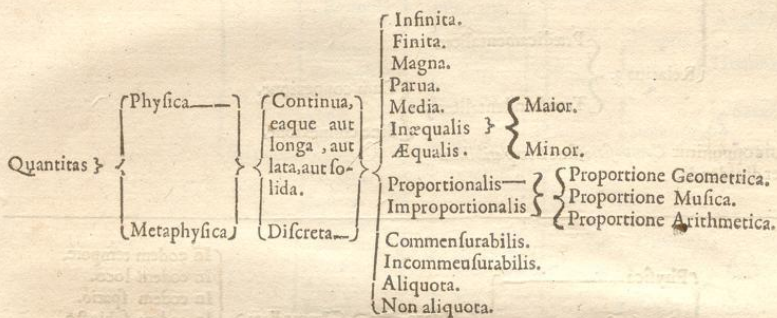
Huic opponitur *Defectus* siue *negatio existentie*
pariter diuidentia.

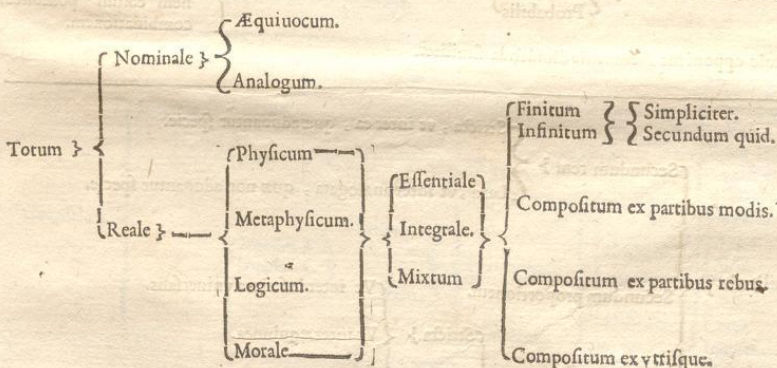
Huic opponitur *Idemitas* totidem modis
diuidentia.

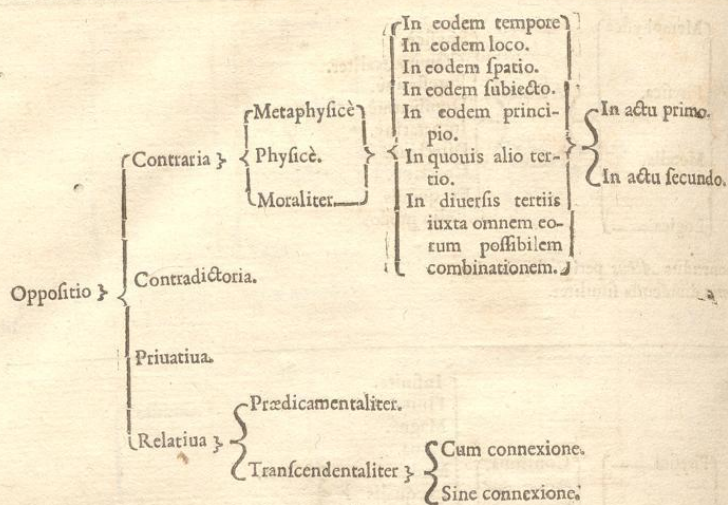
Huic opponendus *Actus* pariter diuidendus.
Tum *Impotentia* diuidenda similiter.

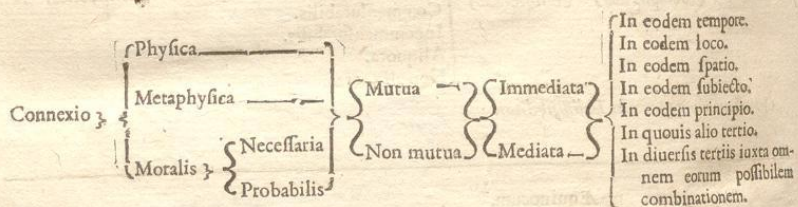
Quantitati est opponenda *Indivisibilitas*.

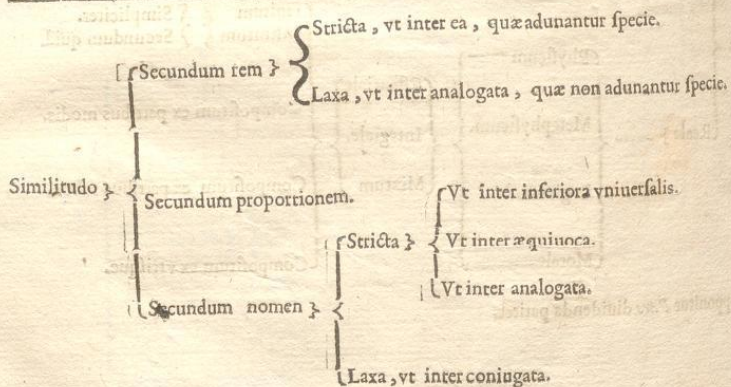
Huic opponitur *Pars* diuidenda pariter.

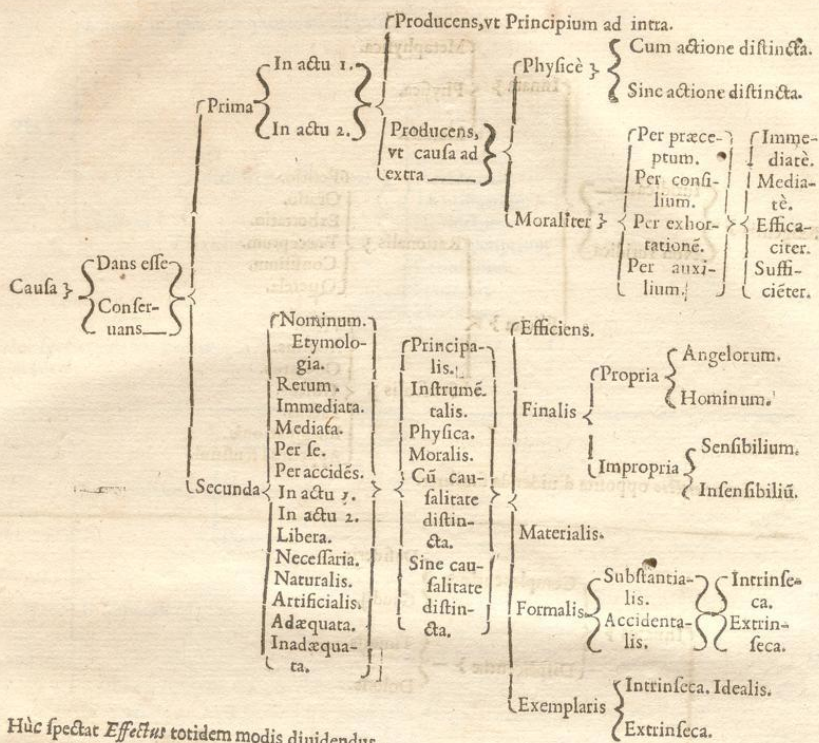
Huic opponitur *Compositio*, siue *Compatibilitas* pariter diuidenda.

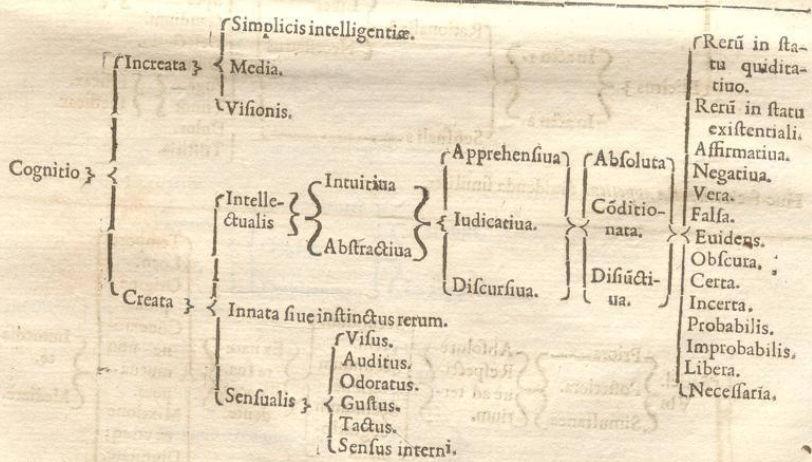
Huic opponitur *Inconnexio* diuidenda similiter.

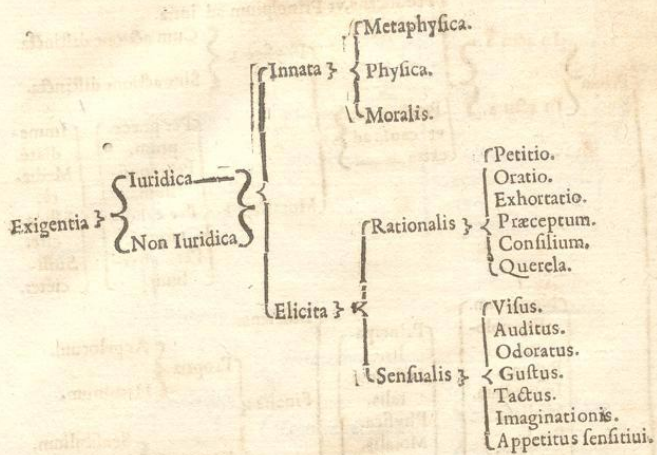
Dissimilitudo opposita pariter diuidenda. Quod quæuis differentia spectat.

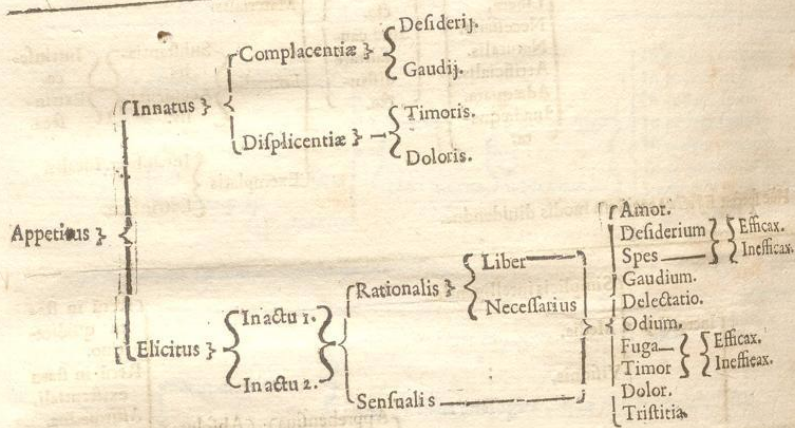
Huc spectat Effectus totidem modis diuidendus.

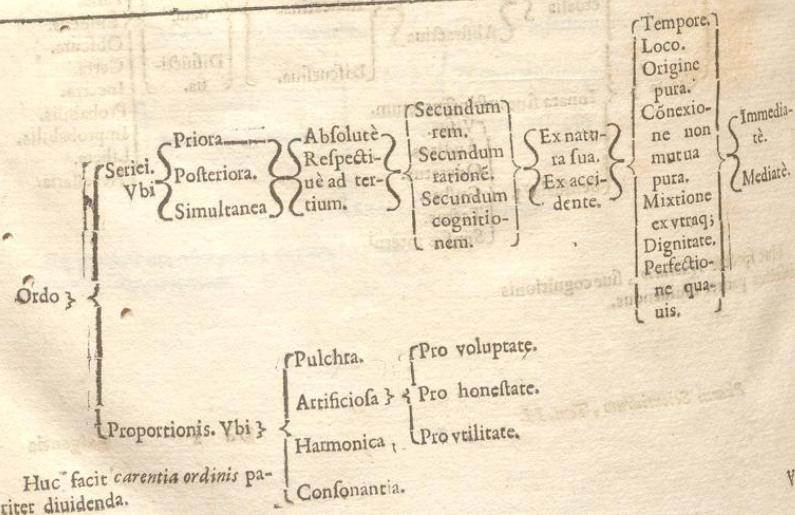
Huc spectat Ignoratio, siue cognitionis defectus pariter diuidendus.

Huc facit reiectio opposita diuidenda similiter.

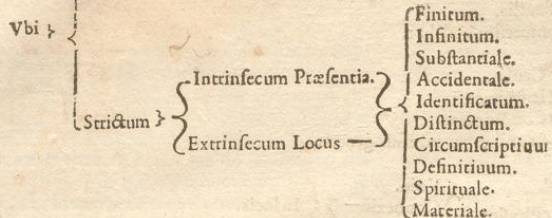

Huc facit carentia appetitus diuidenda similiter.

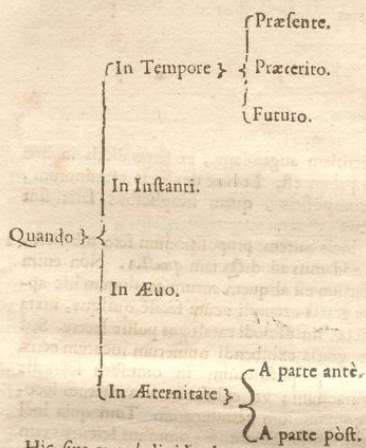

Huc facit carentia ordinis pa-
titer diuidenda.

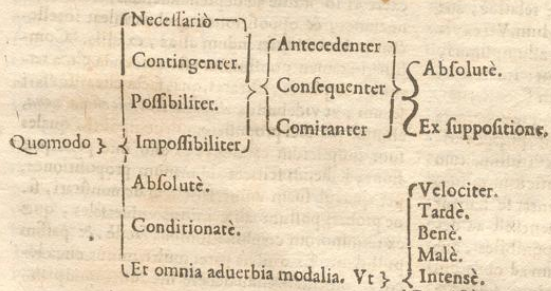
Latum. In quo quoquomodo aliquid esse dicitur.

Huc spectat sine vbi pariter diuidendum.

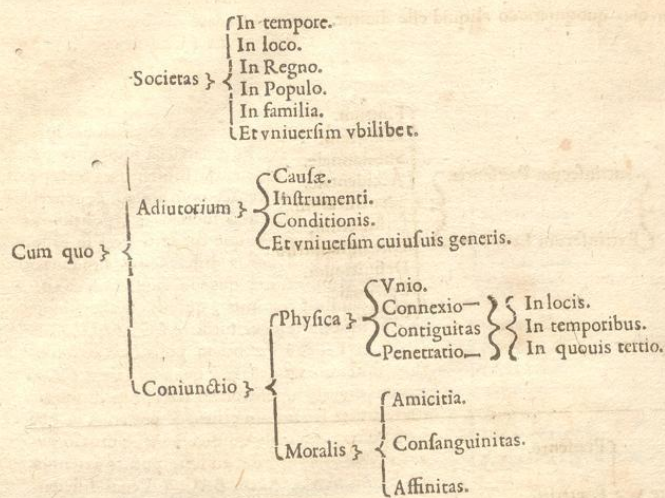

Hic sine quando diuidendum similiter.

Huc spectat sine modo pariter diuidendum.

Velociter.
Tardè.
Benè.
Malè.
Intensè.
Remissè.
Efficaciter.
Inefficaciter.
Et cætera innun.

Huic opponitur *sine aliquo* similiter diuidendum.

26 Circa quæ Schemata primum est aduertendum, series diuisionum in illis non vsque ad vltima membra diuisi, sed vsque ad ea tantum fieri, quæ ob vniuersalitatem, quam retinent, nomen adhuc merentur locorum, qui magno cum fructu in combinationem comparationemque trahi possint; interimque vitatur prolixitas, caueturque ne terminorum multitudo ipsi combinationi obstaculo sit. Deinde est aduertendum, terminos oppositos diuisis, aut contrariè, aut relatiuè, aut contradictoriè, qui pariter diuisibiles esse adnotantur, bifariam diuidi posse, saltem mentaliter; vt eorum pariter membra trahantur in combinationem. Primo faciendo ex illis eorumque membris similia schemata. Secundo; (quod facilius est, & ferè in idem recidit) iungendo singulis membris factorum iam schematum, terminos ipsis speciatim oppositos, aut contrariè, aut relatiuè, aut contradictoriè. Præterea est aduertendum. Vt ex viginti terminis communibus, quos assumpsimus, viginti Schemata proposita facta sunt: ita ex omnibus terminis propriis singularum scientiarum, præsertim vniuersalioribus sua quoque schemata debere fieri ab earum studiosis. Sunt quippe eiusmodi schemata in omnibus scientiis vtilissima: tum quia hab vnum velut obtutum coniungunt omnes scientiæ terminos cum ea, quam inter se habent subordinationem; quod magni momenti est ad deprehendendas veritates ex eis componibiles, aut priundas. Tum quia vnicum etiam ad obtutum dant definitos, & explicatos terminos scientiæ per eorum membra diuidentia; quod magni etiam interest ad eorum essentias atque passiones percalendas. Tum quia promptè notificant quibus communes sint veritates de terminis diuisis scientiæ. Quo fit, vt per earum extensionem, seu multiplicationem promptissimè scientiam adaugeant. Tum denique, quia terminorum convenientias, & differentias, similitudinesque strictas, & analogicas, atque etiam dissimilitudines in quouis gradu; necnon oppositiones, & connexiones faciliè produnt, & ostendunt. Quod quantum possit

ad scientiam augendam, ex sæpe dictis in hoc opere palam est. Et hæc de locis terminorum, tam compositis, quam simplicibus satis sint dicta.

De locis autem propositionum fere nihil est, 17 quod addamus ad dicta iam *quæst.* 1. Non enim necessarium est aliquem eorum catalogum hic apponere gratiæ exempli: cum facile quisque, iuxta ibi dicta, huiusmodi catalogos possit facere. Sed neque gratia exhibendi numerum locorum communium propositionum in omnibus scientiis combinandum; vt exhibuimus numerum locorum communium terminorum. Tum quia loci propositionum communes omnibus scientiis tam multi sunt, tamque diuersi, vt commode ad numerum breuem reduci nequeant; tum etiam: quia licet circa propositiones etiam debeat combinatio exerceri in ordine ad deprehendendas earum connexiones, & oppositiones quibus valeat intellectus inducti ad inferendum alias, ex aliis. Combinatio tamen potissimum est exercenda circa terminos ob plures vtilitates, quas facta circa illos fecerunt; vt videbimus *disputat.* ione *vigesima nona*, aliundeque loci propositionum compositi, quales sunt simplicium catalogi, ex alio fine præcipue fiunt; habendi scilicet ad manum propositiones, per quas ob suam vniuersalitatem demonstrati, siue probati possunt aliæ minus vniuersales, quæ ex terminorum combinationibus faciliè, & passim pullulant. Ex quibus patet multo minus circa locos argumentationum debere hic adici quidpiam, præter dicta *quæst.* 1.